Elk ministerie een Ministerie van Volksgezondheid

In tijden van bezuinigingen is investeren in gezondheid cruciaal. Inzetten op preventie leidt tot winst in termen van menselijk en financieel kapitaal in alle sectoren van de samenleving. Het bevorderen van de volksgezondheid moet daarom bovenaan het lijstje van prioriteiten van de regering staan. Een groot aantal vermijdbare sterfgevallen en ziekten is te wijten aan een ongezonde leefwijze, een ongezonde omgeving en onvoldoende aandacht voor de waarde van menselijke kapitaal. In het verleden is veel gezondheidswinst behaald door riolering, schoon drinkwater en vaccinaties. Nu moet geïnvesteerd worden in het voorkómen van hart- en vaatziekten, kanker en psychische problemen. Anders gezegd, in het voorkómen van massale uitval van mensen uit de samenleving, het maatschappelijk verkeer en het productieproces.

De gezondheidszorg in Nederland is van goede kwaliteit. Dat willen we graag zo houden en daarom gaat er ook veel geld naar de zorg. Maar geld en zorg alleen zijn niet genoeg. Het is te simpel om preventie en volksgezondheid alleen op het bordje van de gezondheidszorg te schuiven. Mensen leven langer maar helaas ook vaak erg ongezond, met als gevolg stijgende ziektekosten, vermijdbaar ziekteverzuim en uitval uit het maatschappelijk verkeer. De noodzaak voor het krachtig bevorderen van de volksgezondheid is daarom groot. Elk ministerie moet daaraan bijdragen door in te zetten op preventie, en daarbij effectieve prikkels te gebruiken. Daartoe zal de regering zelf in actie moeten komen, maar ook andere maatschappelijke actoren betrekken zoals de voedselindustrie, de horeca, bouwondernemingen, het bedrijfsleven en instanties die verantwoordelijk zijn voor ruimtelijke ordening en opleidingen. Het voorkómen van ongezond gedrag en vermijdbare ziektes moet onderdeel worden van vele, zo niet alle maatschappelijke domeinen

Preventie is politieke noodzaak

Preventie en volksgezondheid zijn geen kwesties van politieke voorkeur die links of rechts kunnen worden ingezet of afgewezen, maar bittere politieke noodzaak om op termijn de kwaliteit van leven te kunnen behouden waarop een samenleving draait. Preventie moet weer in het juiste brede maatschappelijke perspectief komen te staan, zoals in de 19e eeuw maar dan met andere speerpunten. In de 19e eeuw vond de overheid schoon drinkwater en bewoonbare woningen de verantwoordelijkheid van het privédomein. Inmiddels zijn er wetten die verplichten tot riolering, gezonde woningbouw, luchtkwaliteit, et cetera. Deze vorm van het bevorderen van de volksgezondheid wordt tegenwoordig als een vanzelfsprekende overheidstaak gezien.

Elk ministerie is een Ministerie van Volksgezondheid

Het waren de artsen die de gezondheidsproblemen aankaartten bij de overheid en daarmee uiteindelijk succes behaalden. Het werd duidelijk dat mensen die door overheidsbemoeienis langer gezond bleven, meer rendement brachten voor de samenleving en dus voor de economie, dan wanneer zij aan hun lot werden overgelaten. Die investeringen kwamen niet vanuit de zorg, maar vanuit andere domeinen. Daardoor steeg de gemiddelde levensverwachting in Nederland met tientallen jaren. Eigenlijk was toen elk ministerie een ministerie van Volksgezondheid. En zo moet het wéér worden.

Want ook nu is een grootschalige investering nodig. Circa 50% van de ziektelast is het gevolg van een ongezonde omgeving en een ongezonde leefstijl. Populatiegerichte maatregelen zijn daarvoor veel effectiever dan een beroep op eigen verantwoordelijkheid. Internationale ervaringen wijzen uit dat overheden een effectieve bijdrage kunnen bieden aan de gezonde (beroeps)bevolking. Gezondheidseconomen en internationale organisaties zoals de OESO benadrukken dat (regerings)breed ingezet preventiebeleid belangrijke maatschappelijke en financiële baten heeft. In Nederland blijft de investering in effectieve maatregelen achter.

Nationale agenda

Voor deze verandering is een nationale agenda nodig. Het bevorderen van gezondheid vraagt om veel meer maatregelen dan waartoe het Ministerie van Volksgezondheid in staat is. Denk aan vermindering van sociale ongelijkheid, goed onderwijs voor iedereen, een gezonde woon- en werkomgeving, betaalbare gezonde voeding, minder vet en zout in voeding, minder alcohol, voldoende en goed toegankelijke sportmogelijkheden, een gezond milieu, veilig verkeer en maatregelen om actief en passief roken te ontmoedigen.

Op 5 maart debatteert de Tweede Kamer over de Gezondheidsnota van minister Schippers. Wij roepen het kabinet en de Tweede Kamer op de benodigde grote investeringen over de hele breedte van het maatschappelijk bestel mogelijk te maken. Maak het mogelijk voor de zorgverzekeraars en gemeenten om samen tot aanzienlijke investeringen in gezondheid te kunnen komen in de vorm van een Preventiefonds. Richt een nationale taskforce op met steun van de gehele regering, met als opdracht om Nederland gezonder te maken door gezondheid een verantwoordelijkheid van iedereen te maken: departementen, maatschappelijke organisaties, gemeenten, artsen, individuen. De taskforce moet binnen een jaar met een 5-puntenlijst van sectoroverstijgende maatregelen komen die binnen 10 jaar na implementatie tot een reële meetbare reductie van de ongezondheid leiden. Met deze maatregelen en initiatieven moet het mogelijk zijn Nederland gezonder te maken en en passant de zorg ook nog betaalbaar te houden.

Wij doen graag mee, omdat we Nederland gezond willen krijgen en onze goede zorg willen behouden.

Ed d'Hondt, GGD Nederland
Annemarie Jorritsma, VNG
Arie Nieuwenhuijzen Kruseman, KNMG
Willem Vermeend, NPHF